

GAZETA A MINISTRIILOR
Bucuresti
Nr. 39
Braşov, luni, marti 19 Februarie (3 Martie)
1891

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL IV.

"Gazeta" este în vânzare la
Bucuresti la nr. 12 al. 12
Pe un an 40 franci, pe 6
Pe un an 20 franci, pe 3
Pe un an 10 franci, pe 1
Se prenumără la toate
postale din țara și în
și la dd. colectorilor
ADMINISTRAȚIUNEA
la administrație piața mare
Nr. 29, etajul I. pe un an
10 fr., pe 6 luni 5 fr., pe 3
luni 2 fr. 50 cr. On. Jusu. în
asa. Pe un an 12 fr. pe
6 luni 6 fr., pe 3 luni 3 fr.
cu exemplare 5 cr. a se
16 bani.
Actiți abonamentelor și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 39

Braşov, Luni, Marti 19 Februarie (3 Martie)

1891

Braşov, 18 Februarie v.

Principele Bismarck, care trăese în castelul său dela Friedrichsruhe retras și mândru, va fi simțit mare satisfacțiune vedând fiascul, ce l'a suferit, cu ocaziunea călătoriei împărătesei-mame la Paris, politica împăratului Wilhelm, care avea de scop a afla încet încet un mod de apropiere între Germania și Franța, cel puțin pe tărâmul științelor și al artelor.

Diarele bismarckiane au fost acum erăși cele dintâi, cari au declarat, că cu Franța și cu Franței nu este modru ca Germanii să se potă înțelege și că prin urmare opiniunea publică germană trebuie să întempe cu energiă și cu demnitate insultele franceze.

Le este binevenită foilor bismarckiane ocaziunea de față spre a arăta, că ecă tot stăpânul lor a avut dreptate, când a tractat pe Franței ca pe dușmanii cei mai înverșunați, ér nu împăratul Wilhelm, care a crezut, că printr'o purtare prevenitoare va puté să îmbunătătescă raporturile Germaniei cu Franța.

Indată după retragerea principelui Bismarck, care a fost primită cu bucurie în Franța, împăratul Wilhelm a început să arate dorința sa de a delătura marea încordare, ce domnesce între Germanii și Franței.

Primirea de totu amicabilă a lui Jules Simon în Berlin, și mai târziu a medicilor franceși, cari au mers la congresul medical de acolo, a fost o urmare a acestei dorințe a împăratului german. Wilhelm II însuși a întimpinat pe toți aceștia cu cea mai mare amabilitate, care a dovedit-o totdeauna și față cu ambasadorul franceș din Berlin.

Totu în urmărirea acestei dorințe, împăratul Wilhelm a stăruit, ca pictorii franceși să ia parte la expoziția de arte, ce se

va face anul acesta în Berlin. Ca să dovedescă, câtu de multu stiméază arta franceză, împăratul a adresat cunoscuta scrisore de condolență văduvei renumitului pictor franceș Meissonier. Ba mai multu, spre a îmblândi spiritele iritate franceze, a mai făcutu, ca dispozițiunile privitoare la pașaporte dela granița germano-franceză să nu se mai eșecute așa de riguros ca mai înainte.

In cele din urmă a călătorit însă și împărătesa mama, văduva împăratului Frideric, la Paris spre a îndemna pe artiștii franceși, ca să urmeze invitațiunei, ce au primit-o dela Berlin.

Mare parte dintre artiștii cei mai renumiți promiseseră, că voru espune și ei la Berlin, când étă că în urma agitațiunei boulangiștilor și a bonapartiștilor, opiniunea publică se aprinse erăși așa de multu în contra Germaniei, încât artiștii, cari își dăduseră cuvântul, și l'au retras erăși, temându-se, să nu fiă interpretat pasul lor în sensu politicu conțraru simțului național-franceș.

Iritațiunea în Paris a fost așa de mare, încâtu guvernul se teme de demonstrațiuni în contra împărătesei germane. Asemeni demonstrațiuni însă nu s'au întemplat în prezența ei, dér cu atât mai multu s'a scris și s'a vorbit în contra apropierei de Germania.

Deși au trecut 20 de ani de când cu războiul, totuși ura Franceșilor în contra Germaniei este totu așa de mare ca și atunci, și la acesta a contribuit în măsură destulă de însemnată politica bismarckiană.

De-o camdată situațiunea, după plecarea împărătesei-văduve dela Paris, a devenit și mai încordată. Dovadă împrejurarea, că măsurile pentru ușurarea comunicației la granița franceză au fost indată retrase de către guvernul

germanu, și că acum se vorbesce de înlocuirea ambasadorilor celor două state prin alte persoane; dovadă în fine imputările, ce le fact foile germane guvernului franceș, că este prea slabu, decâtu ca să potă înfréna șovinismul unor estremi, cari terorisează opiniunea publică franceză.

E lucru firescu, că această încordată situațiune numai favorabilă nu poté fi păcii generale, căci pasiunile gramădite într'o parte și alta ușor poté exploda, aprindend totu continentul european.

Crisa ministerială în România.

Sciirea, ce amu adus-o în numărul trecut, s'a adevărit. Cabinetul a demisionat. Causa retragerii sale se vede din următoarea espunere, ce a făcut-o ministrul-șef în camera română:

D-lu generalu Manu face istoricul venirei sale la ministeru. Arată cum a luat în sarcina de a forma un cabinet omogen cu scopu de a face concentrarea tuturor forțelor conservătoare, după cum liberalii de diverse nuanțe au început a se aduna și densii sub un singur drapel. Avend această în vedere, a lucrat pentru realizarea scopului, dér vede că s'a înșelatu, n'a pututu să reușescă din oasă, că nu-i s'a datu timpul materialu.

Înainte de a părăsi banca ministerială ține să rate, că cabinetul său a știutu să mențină relațiunile cu toate puterile, în termenii cei mai buni;

Că s'a silit să respecte libertatea presei, a întrunirilor și aceea a alegătorilor.

A căutat să nu se dea în judecată guvernul d-lui Ioan Brătianu;

A făcut mai multe legi bune, ce aceea pentru reorganizarea magistraturei; S'a silit ca țera să prospere și n'a făcutu ca în trecut, ca opoziția să nu se bucure de protecția legilor.

Incheind d-lu Manu dice, că s'a silit să facă concentrația conservătoare, dér n'a reușit deorece Senatul aseră

a respins legea pentru reorganizarea instrucției publice. Și deorece acestu votu e semnificativ, avend un caracteru cu totul politicu, d sa (gener. Manu) a fost silit să și dea demisiunea sa, câtu și a întregului cabinetu în mâinile Regelui. M. S. va binevoi a consulta pe ambii președinți ai corpurilor legiuitoare, cari împreună voru avisa.

In Senatu d-lu generalu Manu a făcut aceași declarațiune ca la Camera și că Majestatea Sa va consulta pe cei doi președinți ai Corpurilor legiuitoare, ér până la resolvarea crizei, actualii miniștrii voru gera afacerile. După demisiunea cabinetului președinții Camerei și Senatului au fost invitați de către Rege la palat. Se sustine că ambii președinți au recomandat Regelui de a forma un ministeru curat conservatoru.

Adunarea alegătorilor români în Unimăt.

Unimăt, (comit. Sălagiu) 27 Febr. n.

D-lu Georgiu Filepă avocat în Tășnad, a convocat pe toți preoții și protopopii din cercul Tășnadului și prin aceștia și pe alegătorii români din acestu cerc la o adunare pe ziua de 13 Februar n. c. la Tășnad în casele sale proprii. La ordinea zilei: *Proiectul de lege pentru Kisdedovuri.*

In 13 Faură dimineața pe la orele 9-10 preoții în fruntea alegătorilor români cum și alți proprietari și inteligenți români din acestu cerc veniau din toate părțile spre locuința d-lui avocat G. Filepă. Numai vre-o doi au fost, cari poté uitați de Dumnezeu, și-au uitatu și ei de a se presenta la această întrunire națională, atât de momentuoasă pentru noi.

La orele 10 și jumătate curtea și localitățile d-lui G. Filepă erau îndesuite de publicu.

Mai întâiu luă cuvântul d-lu G. Filepă, care prin o cuvântare adresată către alegătorii români le mulțumi acelor, că n'au pregetat a se înfișa în număr atât de impunător, espuse obiectul, respensive arată cauza pentru care au fost convocați și dechiară ședința de deschisă.

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

2)

Impușcătura.

Novelă de Al. Pușkin.

In ziua următoare aflându-ne cu toții la prânzu, ne întrebă unii pe alții, că ore șermanul sub-locotenent mai e în viață. Deodată l'u vedurăm intrând în sală. Ii adresă toți din toate părțile întrebări. Elu ne răspunde că Silvio n'a datu nici un semn de viață. Acesta ne puse în uimire. Ne duserăm apoi la Silvio, și l'u află în curte tocmai când pușca una după alta asupra unui asu de ghindă lipit de pôtă, nemerindul întotdeauna.

Elu ne primi ca după obicei și nu făcu de locu aluziune la întemplarea de ieri. Trei zile trecu și sublocotenentul era încă în viață. Uimitu îl întrebă: „Silvio nu vrea să se bată?”

Silvio nu se băt.

Prin o astfel de procedură, scădu mult în ochii camerașilor noștri mai tineri. Nici un lucru nu s'auș tinerimea mei greu, decât lipsa de cutezanță, în

ochii ei curajul e cea dintâiu virtute. Elu scusă înaintea ei multe păcate. Dér încet încet toate fură uitate și Silvio se bucură curend erăși de influința sa de mai înainte.

Numai eu numé putui împéca eu elu. Inzestrat dela natură cu o fantasiă romantică, m'am alipit mai mult decâtu toți de acestu om a cărui esistență era o enigmă, și pe care-l țineam eu de unu erou alu unei drame misteriose. Față de mine era binevoitor; cel puținu nu-mi făcea observațiuni réutaciöse. Cu plăcere convorbea cu mine despre diferite obiecte. Dér din sêra aceea nefericită, nu-mi eșia idea din capu, că onóra sa e pătată și că elu cu intențiune nu voia să și curețe pata. Ideia acesta ne chinua necontentit, așa încâtu nu mé mai simțiam bine în societatea lui.

Silvio era prea înțelept și ingenios, ca să nu observe acesta, și să nu gicescă cauza purtării mele. Se părea, că se simte vătămat și mai de multe ori imi venea să credu din purtarea sa, că doresce să se lămurescă cu mine.

Dér eu nu-i dam ocaziune și Silvio vedend această mă ocolea. De aici înainte îl mai vedeam numai în societatea camerașilor mei, și relațiunea noastră intimă dispăru. Locuitorii fericiți ai unei capitale nu-și poté face ideia, despre diferitele sensațiuni din un oraș micu, ca d. e. sosirea poștei. Marti și Vineri era biroul regimentului plin de oficeri. Unii așteptau bani, alții epistole, ér alții diare. De obicei pachetele le deschideau în dată, noutățile le împărțeau unii altora și biroul representa unu tablou viu. Epistolele lui Silvio se aflau în cutia poștei regimentului nostru și prin urmare totdeauna, când venea posta să afla și elu în birou.

Intr'o zi primi Silvio o epistolă, pe care o desfăcu repede. Ochii îi scânteau pe când o cetea. Oficerii erau prea ocupați cu afacerile lor, decâtu ca să observe acesta.

„Domnilor”, dice Silvio, „nisecă afaceri mă silesc să plec imediatu. Încă în noptea asta trebuie să plec, nu-mi refușăi dér ca să luăți prânzul pentru ultima dată la mine... Conțez și la D-ta”, continuă elu introducend-se spre mine, „te aștept negreșit”.

Dicend acestea plec în grabă, și după ce noi îl asigurăm, că vom veni, ne împrașt arăm.

La ora hotărâtă mă aflam la Silvio. Aprôpe toți oficerii erau de față. Tôtă averea mișcătoare a lui Silvio era deja împachetată, nu rămăsese mai nimic, afară de păreții ciuruiți de glonțe.

Ne așezăram la masă. Gazda noastră era cu voi bună și veselia sa ne cuprinse și pe noi. Fără intrerupere pocniau dopurile, paharele noastre spumeau — le goleam și din nou se umpleau și cuprinși de o simpatie mișcătoare îi doream drumarului călătorie fericită și totă binecuvântarea posibilă.

Era cam târziu, când ne scularăm dela masă. Tocmai când aveam de gând, să ne despărțim, mă apucă Silvio de mână și mă rețin.

„Trebuie să vorbescu cu D-ta, căteva vorbe” imi dice elu încet.

Eu rămăsei.

Ceilalți oșpeți se depărtaseră. Când ne aflam singuri, ne așezăram la masă față în față și tăcend începurăm să fumăm din ciubucile noastre. Silvio părea mâhnit

Se trece apoi la constituire, fiind ales cu unanimitate ca președinte al adunării domnului G. Filep, er ca notariu d-lu Georgiu Stanciu, preot în Zalnoeu.

D-lu G. Filep cu multă durere și indignație aduce la cunoștință alegătorilor români din cercul Tășnadului o-lu mai monstruosă atentă la viața noastră națională românească, prin care ministrul Csaky tinde a răpi copilașii de 3—6 ani dela sinurile iubitoare ale mamelor române, arată cum prin această lege, dacă ar intra în vigoare, am fi uciși din punct de vedere național, politic, economic și sanitar.

Mai vorbiră încă iubitul nostru preot V. Păcaș și harnicul G. Stanciu.

După acestea apoi din nou luă cuvântul d-lu Filep, prezentându următorul proiect de rezoluție, pe care alegătorii români l-au primit unanim și cu multă însuflețire:

Alegătorii români din cercul Tășnadului comitatul Sălagiu, în numele lor și al mamelor române protestează sus și tare în contra proiectului de lege privitor la asilele de copii.

Nu pot să trec cu vederea împrejurarea, că în fruntea alegătorilor români și în numele lor a vorbit economicul din Santău Gavrilă Molnar, care este un fruntaș între Români din acest cerc.

A. Băliban.

Adunările noastre și folle unguresci.

Ca la comandă toate foile unguresci se ridică în contra adunărilor noastre de protest.

Guvernamentalul „Nemzet” scrie între altele:

„De mai multe săptămâni încoco de curge infama lucrare de subminare în Ardeal și în mai multe comitate dinco de muntele Craiului, în contra legilor naturale ale maghiarimii și legale ale statului maghiar. O infamă lucrare de subminare acesta, care au pornit o sobolii agitatori de naționalitate valahă în contra noastră, cu o îndrăsnă și cu o impertinență ne mai pomenită. Și nu numai în contra noastră, ci și în contra luminării și a culturii publice. Proiectul de lege despre Kișdedovuri le servește ca pretextu nerușinaților agitatori ca să ațite la ură mulțimea incultă și după aceea să sume în contra națiunii maghiare și în contra statului maghiar.”

Aici apoi înșire importanța ce dice, că o are proiectul pentru Kișdedovuri, care, dice, se îngrijese egal de viața copiilor fiecărei naționalități, care conservă de-o potrivă copii pentru viață și pentru

cultura publică, atât pe cei maghiari cât și pe cei români, atât pe cei sași ca și pe cei ruteni și ca și pe cei sârbi și slovaci. După acestea continuă:

„În contra unui proiect de lege atât de marinos, atât de liberal și atât de tolerant, fiind de săptămâni încoco și de agitatorii valahă adunări; popi semi-cult, proatori nechiamați și scribalei obscuri (zugfirkászok) adună și mână din câte vr'unu sat pe vr'o câți-va țeran opincari valah, cari nici ideii n'au despre cele ce li vorbesc amăgitorii poporului și apoi comedia acesta urită o numesc „adunare protestătoare”, numai ca să facă svon și să umple diarele externe maghiarofage cu minciunile „asuprirei”...

„Intr'adever trebuie să ne mirăm de recela și trezvia maghiarimii clușiane, pentru că n'a făcut o primejdiă mai mare din provocările de astăzi ale Valahilor și s'a mulțumit cu aceea, că prin o demonstrațiune nevinovată (?) să răspundă la demonstrațiunile periculoase ale agitatorilor valah.”

Mai dice, că agitatorii valah comit un „păcat îndrăsnă” atunci când reimprospetează evenimentele din 48, cari sunt menite numai a despărți în naționalități „națiunea închiegată”. Apoi sfirșese așa:

„Dér pe lângă păcat mai comit acesti agitatori și o nebuniă, pentru că națiunea acum vênjósă și întărită va să se măsore pedepsa convenită asupra operei lor. Astăzi îi pte ajunge de-ja mâna aspră a statului maghiar liber, a guvernului maghiar responsabil și a legislațiunii, care e de un spirit maghiar. Scandalul din Clușiu servescă le ca un semn de admonițiune și tot-odată ca o limită,—pân' aici și mai departe nu.”

„Pesti Hirap” dă dreptate maghiarimii din Clușiu, că a pășit energie în contra adunărilor românești, dér vine amar la convingere, că elementul românesc nu se poate câștiga pentru idea de stat maghiar. În desperațiunea sa dice:

„Pe și ce merge ni-se probază, că e imposibil a câștiga naționalitatea română pentru ideea de stat. E o minciună și simulare aceea ce dică conducătorii ei. că Români se alipesc sincer la Ungaria și că voiesc frățietate cu noi. Dacă ar fi așa, atunci nu ar declara rezistență în contra limbii maghiare, care aici trebuie să domnescă ca limbă de stat precum în România domnesce cea română. Dacă ar fi adevărată acesta, atunci nu ar juca rolul fals al unui nēmă asuprit. Dacă

sesc pe R., fără ca să-mi espun viața cât de puțin, n'ar fi scăpat cu una cu două”

Mă uitam uimit la Silvio. O astfel de mărturisire mă aduse în cea mai mare confuziune. Elu continuă.

„Din nefericire n'am dreptul, să mă espun la un pericol serios. Înainte cu șese ani am căpătat o palmă, și inimicul meu încă trăesece.”

Curiositatea mea ajunsese la culme.

„Și nu te-ai duelat cu el?” întrebai eu, „atunci de bună seamă, că împrejurări de tot caracteristice te-au împedat.”

„M'am duelat cu el”, răspuse Silvio „și aici e un semn de amintire al du-lui nostru.”

Elu se ridică și scose dintr'o ladă o căciulă cu un ciucure de aur și împodobită cu galone — asemenea cu aceea, pe cari Francesii le numesc „căciulă polițienescă”. Elu și-o puse în cap, cam un policar deasupra frunții era găurită de un glonte.

(Va urma.)

Ucu Paolo.

ar fi adevărată acesta, atunci nu s'ar esclude cu atâta ură și străinism de către societatea maghiară, care li este bână în ochi.

„Său prin ce au dovedit ei, că voiesc să ia parte la desvoltarea întereselor patriei comune în cadrul constituțiunii maghiare, ca și care față de naționalități nu există mai tolerantă în Europa? Au nu ei fac deosebire între interesele statului maghiar și între cele ale naționalității române? Nu ei au inventat și utopia Daco-românismului? Au nu ei sunt alcătuitorii a acelor charte, în cari Ardélul și comitatele maghiare de cătră răsărit sunt prezentate ca aparținătoare României? Nu ei injură cultura maghiară, spiritul maghiar și seminția maghiară? Și nu tot ei agitază cu pna și cu cuvântul în contra limbii maghiare?”

„Ar fi o amăgire a o nega acesta: scopul adevărat al agitațiunii naționale române este rumperea de cătră Ungaria; unirea cu România; discompunerea monarchiei, ca Ardélul, comitatele maghiare de cătră răsărit și Bucovina se ajungă în mâinile statului național românesc. Tote celelalte sunt numai pret-xte. În teresul scopului e de lipsă a fanatiza poporul valach în contra-tatului maghiar, în contra funcționarilor și în contra judecătorilor maghiare. În teresul acestui scop e trebuință să facă lumea să credă fabula, că noi esericiăm maghiarisarea forțată în contra Românilor etc. . .”

Cu espectoratiunile aceste ale lui „Nemzet” și „Pesti Hirap”, cei dela „Kolozsvar” își justifică propunerea, că societatea maghiară trebuie să se opună mișcării Românilor. E neapărat de lipsă — dice, — ca pe cale socială, maghiarimea să pășescă fășiș în contra ne mai pomenitoru agitațiunii la cari s'au aventat ultraistii români, și repetim din nou, că contra-mișcarea societății maghiare ardelen, numai rezultate salutare pte aduce....

Apoi ce alta au făcut și până acuma Kulturegyletiști decât nu s'au mișcat mereu în contra Românilor. Au doră este pentru prima oară, că au spart ferestrele pacnicilor locuitori români din Clușiu, și ore nu se vedu rōdele acestei dușmării provocate de ei pretutindenea?

La demonstrațiile din Clușiu.

„Budapesti Hirap” a primit din Clușiu o telegramă lungă despre scandalul pus la cale în Clușiu, de discipulii Kulturegyletului în contra adunării Românilor. În această telegramă aflăm și următoarele pasaje caracteristice:

Mulțimea era să se împrăști, când mai multe dame valahe, cari se aflau în ferestrele „Otelului Național”, făceau semne cu batistele Românilor, cari se întorceau dela adunare și le strigară un puternic „să trăiescă.” În alte ferestri se aflau bărbați valah, cari cu cuvinte batjocuritoare înteminară pe demonstranți. Natural, că din nou a început să se grupeze mulțimea și să erumpă în strigări amenințătoare. Numai într'un fir de pēră a stat, că ota copiilor de pe stradă n'a înhătat pe domni și pe damele valahe. Tinerilor universitari li-se pte mulțumi, că nu s'a întemplat un asemenea atac, deoresce ei au silit pe ucenicii meșteșugari să arunce cu bulgări de ghiață în ferestri. Poliția a depărtat de prin ferestri publicul valah, care astăzi a venit aici de prin satele din jur, pentru ca să ia parte la bal și care numai de aceea s'a dus la otel, pentru ca să facă această demonstrațiune patriotică. Cu comisarul polițienesc Fekete, care li rugă pe toți să se retragă, bărbații au prins a se certa, ba avocatul din Deva, Francois Hossu,

la tractat grobian, din care cauză s'a făcut denunțare în contra lui

Până sera la 10 ore a fost pace și liniște pe strade. Balul și concertul Valahilor, a decurs neconturbat. Căpitănatul cu mulți omeni de ai săi a păzit ordinea la otel, în a căru frunte se află un stindard mare național unguresc, care în se nu pentru acest bal era pus acolo, ci pentru altul.

După oare ore s'a adunat înaintea cafenelei „Orhan”, o ota de studenți de gimnasiu și alți copilandri. Caf-nena numai decât a fost închisă. Ota s'a sfătuț multă vreme, că încără să o ia, și apoi s'a retras înaintea valahe și a spart ferestrele acesteia. Poliția a împrăștiat mulțimea, când apoi câți va dintre ei s'au dus înaintea casei orașului, de unde asemenea au fost alungați. Mai înainte însă câți-va bățandri au bombardat cu petri ferestrele avocatului Isaac.

Tinerimea universitară n'a luat de loc parte la aceste scandaluri de pe strade (?—Red „Gaz.”) Totă noptea au fost traversate stradele de polițisti, dér nu s'a mai întemplat nimic.

CRONICA POLITICĂ.

Diarul sârbesc „Branik” din Neoplanta vorbind despre desbaterea proiectului de lege pentru Kișdedovuri în camera magnaților, dice, că după informațiunile, ce le are ea episcopii români, atât cei greco-orientali, cât și cei greco-catolici, vor vorbi în contra primirii proiectului de lege.

Acastă pășire a ar-hiereilor români este, dice „Branik”, o mare învingere pentru concordia și pentru organizația poporului român și pte servi totu-dată ca un exemplu celorlalte naționalități din Ungaria în privința atitudinii, ce ar trebui s'o ia pentru a pute înainta pe tērēmul apărării naționalității lor și pentru a-și pute ajunge scopul, de a deveni factori politici în stat.

Impărătesa germană veduva lui Frederic a plecat Vinerea trecută din Paris plecând prin Calais și Dover la Londra. Cu o și mai nainte de plecarea împărătesei să răspândise scirea, că ea ar fi plecat deja. Pl carea mai în grabă i-a fost recomandat de cătră un ambasador, la ceea ce însă împărătesa ar fi răspuns, că ficea reginei Angliei nu se dă înapoi dela pericole imaginare. Caracteristic este următorul apel, ce l'au adresat din cameră Deroulde și bulangști:

„Patrioți! Noi am voit, ca mai întâi să se întorcă împărătesa Frederic la Berlin și să luă cunoștințe pe împăratul Wilhelm II despre starea spiritului nostru și a inimei noastre. Ceea-ce am voit s'a și întemplat. Prusia a făcut un deplin fiasco, demaitatea franceză a fost păstrată. Să rămânem deci la atâta. Impărătesa germană plecă astăzi; și dacă ea a abusat său nu de ospitalitatea noastră, decât ea a ofensat ori nu pe femeile noastre, mergend la Versailles și Saint Cloud — noi nu trebuie să uităm, că ea este o femeie și să o lăsăm să plece fără a fi ofensată și batjocurată. În momentul de față, o nouă demonstrațiune, pe care eri am crezut o necesară, ar fi vătămătoare. Este deci consultă a ne abțin de orice manifestațiune. Credeți vechilor și credincioșilor voștri sfătuitori, pe cari niciodată nu i-ați vedut dându se în latur. Trăiesc Alsația-Lotaringia! Trăiesc Franca! Trăiesc Republica.

„Figaro” află, că poziția ambasadurului german d-lu Muenster și a consilierului de ambasadă Schoen, ar fi amenințată, deore ce aceștia au raportat în mod prea optimist asupra adevăratei stări a spiritelor în Franca. Una din foile franceze cere, ca să fiă rechiămat și ambasadorul francez dela Berlin, Herbetle, și să fi înlocuit cu un bărbat, care cunoșce mai bine Germania.

Nu mai observam nici o urmă de veselie lui silită. Palorea feței sale posomorite, ochii săi scânteători și norii de fum de tutun, pe cari li sufla înaintea sa, îi dădeau o înfățișare într'adever demonică.

Astfelu trecură câteva minute; apoi intrerupse tăcerea:

„Pte nu ne vom mai revede niciodată”, dice el. „Mai înainte de a mă despărți, aș voi dér să mă destăinuesc D-tale. De bună seamă, că ai observat ota mi-e de indiferentă părerea lumei, dér D-ta mi ești drag și sēmțu, că mi-ar fi penibil, decât ai rămân cu o părere falsă despre mine.”

Elu se opri și încep să-și scotă cenușa din ciubuc. Eu tăceam și priveam înaintea mea. „Ți-a venit pte lucru curios”, continuă el, „că nu am cerut satisfacțiune dela R., dela acestu nebun beat. Chiar D-ta vei concede, că avend eu alegerea armelor, viața lui se afla în puterea mea și eu nu mă espuneam la mare pericol. Cruțarea acesta din partea mea o aș pute de generositate, dér nu voiesc a minți. Dacă mi-ar fi fost posibil, să pedep-

Monitorul imperiului anunță, că luându-se de Marti, 3 Martie, dispozițiile privitoare la pașapoarte în Alsacia-Lotaringia vor fi erași aplicate cu cea mai mare rigore pe tota întinderea graniței.

ȘCOLILE POPORALE.

Kiședovuri și școle populare de stat. Din adausul de 45 000 fl. preliminar în bugetul de pe acest an pentru scopuri de maghiarizare, guvernul, după cum spune „Bud. Hirap“, va înființa încă în decursul acestui an Kiședovuri de stat în următoarele comune: *Simeria, Turkeșu, Crisbavă, Târlungeni, Zimă, Apața și Bașfalău.* De asemenea va înființa școle elementare de stat în „Eötvösfalva (Zolotarijovo) Ettyek, Augustin, Facet, Gyulevész (com. Zala), Hidig, Carnopole (Fekete-mező, comit. Ung) și încă, în câteva comune.

Din Timișoara primesc „Egyetértés“ cu data de 28 Februarie următoarea telegramă: „Urmările agitației inscenate în cercurile românești se arată tot mai desu. Eri preotul valah din Germania, *Ioan Bojică*, a pretins în reprezentanța comunală, ca *protocolul să se ia în limba română.* Cei de față erau cât pe aci să se alature la cererea preotului, dăr notarul Gündler într-un mod energic a scutit să facă se validă legea (sic!) „Popa“ a părăsit sala înjurându-l. — Astăzi primăria comunei Sănmihailu român a intentat la procuratura de ai i procesul criminal în contra „popii“ valah *Teodor Jurma*, care în vorbirea sa a folosit cuvinte vătămătoare în contra regelui ungar și a persoanei lui (? — Red. Gaz) — Ce nădrăvăni „patriotice“ vor mai fi și acestea! Cât pentru cererea d-lui preot din Germania ca protocolul să se ia în limba română a fost cât se poate mai corectă și fă-care Român ar trebui să lă imiteze în asta privință, căci ori cât de mult s'ar scandalisa „patrioții“, dispozițiile legii dau dreptate preotului român, ér nu notarului iudov. Șovinistii unguri însă înțeleg sub validarea legii călcarea ei.

Invitare. Junimea română din Hațegă invită la serata cu dans, ce se va aranja Sâmbătă în 14 Martie st. n. în sala hotelului „Moga“ din Hațegă. Venitul curat este destinat pentru un scop de binefacere. Inceputul la 8 sera. Bilete: de familie 2 fl., de persoană 1 fl.; se pot procura la d-nii: B. Popovici S. Șielariu, ér în sala petrecerii la cassă. Damele sunt rugate a participa în toalete simple.

Correspondența „Gaz. Trans.“

Deșiu, Februarie 1891.

(*Starea bisericii românești gr. cat. din Deșiu.*) În 15 Februarie n. e. d-lu protopop Ioan Velle a cetit diarul despre percepțiunile și erogațiunile din an trecut 1890, ale bisericii gr. cat. din Deșiu, fiind de față dintre inteligența d. Florian Hatoșu, Alexa Bogdanu, Vasile Petrișor, Laurențiu Micoșiu, subscrisul Georgie Șiuleanu lemnar, Teodor Colceriu, econom, ca curator primar și mai mult poporen.

Dintre percepțiunile, cu onore amintesc colecta de 34 fl. sosită dela Lușoiu prin d. avocat dr. Teodor Mihali; prin d. Mateiu Popu, capelan în Oana Deșului, colecta de 6 fl.; dela d. Alexandru Cheresteșu, candidat de avocat din subscrierea sa de 100 fl.,—25 fl., dela d. Alexandru Tohati, cancelist 18 fl., dela d. Gavrilu Cupșia, protocolist 5 fl., și dela Simionu Giurcanu 5 fl. La olaltă 93 fl., cari toți au încursu la d. protopop.

Suma percepțiunilor este de 7148 fl. 73 cr. subtragându erogațiunile de 7112 fl. 53 cr., rezultă bani gata 36 fl. 20 cr. și cu cei dela Simionu Giurcanu 5 fl. și dela d. Gavrilu Cupșia 5 fl. la olaltă 46 fl. 20 cr., care se află la mâna d-lui manipulant.

Capitalul scos dela „Kisegit“ și depus la banca română „Someșiana“, din locu este de 5741 fl. cu interese din 15 Octomvre 1880.

Sa spus, că pentru cărămiți s'au erogat 692 fl. 61 cr. și s'au primit prin vinderea acelor 803 fl. 35 cr., din care rezultă un venit curat până acuma de 110 fl. 74 cr. și mai sunt vre o 20 mii cărămiți de vândut.

S'a mai cetit lista compusă de mine, despre subscrierile inteligenții și poporului din care sunt de sperat 1063 fl., obligațiunile împrumutului național din 1854, compute cu 650 fl., și din regale vre o 2000 fl., amă avé la olaltă 9500 fl. 20 cr. v. a. până cam pe la finea anului, cu care ne amă puté apuca de edificarea bisericii de mult proiectate, barem de anul viitor, presupunându, că vr'o 2500 s'ar mai puté esopera prin colecte dela marinimoșii, cărora li-a dat Dumneșu, căci apoi cu 12000 fl. totu am puté face o biserică cum trebuie să facă Românii în capitala comitatului, în D șiu, solidă și frumoasă. — (A se vedé ultima publicare de colecte în Nr. 31/890 ală „Gazetei“.

Petru Mureșianu-Șireganulă.

Noul tarif vama român.

D lu Petre Carpu, președintele comisiunii pentru întocmirea tarifului autonom, a espus ministrului de finance raportul, care însoțesc proiectul noului tarif vama și în care se arată normele care au căluzit comisia vama în lucrările ei pentru terminarea noului tarif. Raportul dice:

„Din lu rarea noastră veți puté constata, d le ministru, că nu am stabilit „taxe urcate de import decăt față cu „acele obiecte, cari încep a fi produse în țera. Fără a intra într'o lungă enumerățiune, ajunge să constatăm, că tăbăcăria cu tôte confecțiunile ce decurg din ea, postovăria ordinară, sticlăria, olăria, cărăria, fierăria (feronerie), hărtia ordinară și de scris, cartoulu, confecțiunile din țesături, animale și vegetale, frăngerii, industria mobilelor ordinară și semi-fine etc., se produc în țera și vor lua de sigură, după experiența făcută, o estensiune și mai mare atăt în privirea calității, cât și a cantității de a le punem în pozițiune de a puté concu cu producțiunile similare străină, cel puțin atăta timp cât va trebui ca să ajungă a stăpâni țergulă interioră.

„Intru cât priveșce gradul până unde acestu ajutoru trebuie să mergă, comisiunea a fost de părere că nu e în interesul nimenui, nici alu producătorului, nici alu consumatorului, de a stabili taxe așa de urcate, încăt ele să înăfiuțeze nisce adevărate monopoluri ce ar escluse posibilitatea progresului.

„Numai decă producțiunea română este cel puțin egală cu producțiunea similară străină, ea are dreptul la producțiunea noastră și nu amă căutat să înălăturăm, decăt piedecela ce nascu din inferioritatea unei indu-trii născunde, să sub punctul de vedere al rarității capitalului, să sub punctul de vedere al unei „main d'oeuvre“ necesarmente mai scumpe acolo, unde deprinderile industriale nu sunt încă puternic îndăcinate.

„Trecându acum, domnule ministru la acele fabricațiunile industriale, despre cari nu avem speranță că se pot produce la noi, amă stabilit nisce taxe fiscale, cari nu trecu peste 8 la sută din valore și cari în mai multe casuri, nu ajungă nici măcar până la 15 la sută.

Dare de sēmă și mulțamită publică.

Lipova, Februarie 1891.

În numele comitetului arangiator al tinerimei studioșe din Lipova, venim a esprima cea mai călduroasă mulțamită tuturor acelor P. T. Domni și Dōmne, cari au luat parte la petrecerea de dans, ținută în 7 (19) Ianuarie a. c. în favorul școlărilor sēraci din locu.

Suma totală încursă cu această ocașiune a fost de 135 fl. 20 cr. și 40 lei noi; subtragându-se spesele de 50 fl. 20 cr. rămâne un venit curat de 85 fl. și 40 lei noi.

Domnii, cari au suprasolvit sera la cassă sunt următorii: Rds. D. Voicu Hamsea 2 fl., Gavrilu Papu 2 fl., Dr.

Traian Putici (Arad) 1 fl., Protopretorele Kádbéb Gergely 1 fl., Ioan Petran (Arad) 1 fl., Valeriu Opreanu 1 fl., Ioan Ardeleanu 1 fl., Ioan Tuducescu 1 fl., Aureliu Putici 1 fl., A. Grimm 1 florin.

La adresa M. On. D-ne Elena V. Hamsea au încurs oferte marinimose dela: D-na Aurora Perlea (Brăila) 40 lei., D-na Ecaterina Scalla 2 fl., D-na Livia Topleanu (S-cast) 2 fl. D-nii Dr. Lazaru Petco (Arad) 2 fl., Ioan Macsimilianu (Stupin) 2 fl., Dr. Ioan Suciu (Arad) 1 fl., Dr. Ioan Trailescu (Arad) 1 fl., Iancu Macsimilianu (Stupin) 1 fl., Dimitrie Antonescu (Arad) 1 fl.

Pri așeșă On. D-ne și On. Domni cea mai călduroasă mulțamită.

În numele comitetului arangiator:

Athanasiu Bradea,

stud. med. a. III., ca președ.

Octavianu Puticiu,

stud. jur. a. III ca secretar.

INVITARE

la adunarea generală a Reunimēt invetătoresc gr. cat. „Mariana“ ce se va ține în Nășudă la 16 Martie 1891 cu inceputul la 8 ore a. m.

Programa:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Cetirea hărtiei Inspectoratului reg. de șole d. d. 18 Decembre 1890 Nr. 1543, prin care comunică ordinațiunea înaltului ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică dela 6 Decembre 1890 Nr. 37007 relativă la modificările, ce se cer în statutul reuniunii și în legătură cu acesta al-gerea unei comisiuni pentru studiarea cauzei și statorirea modificărilor.
3. Alegerea comisiunii critisătoare pentru tractatele practice.
4. O prelegere practică de 1/2 oră din deprinderile verbal și mental în clasa I-a a șolei fundatiōnāl de băieți, prin invetătorul Petru Tofanu.
5. O altă prelegere practică de 1/2 oră din computu în clasa I a șolei de fete, prin invetătorul Alexandru Popu.
6. Herbart: biografia, principiile pedagogice și influința acestora asupra pedagogiei moderne, disertațiune de Iuliu Popu.
7. Tesă de discusiuni asupra ocupațiunei domestice a școlărilor de Clemente Grivase.
8. Raportul comisiunii de sub pt. 2 și votarea modificărilor.
9. Raporturile comisiunii de sub pt. 3 și
10. Propunere relativă la statorirea planului de prelegere specială prin invetător.

P. T. D. membrii sunt rugați a nisui, că la ora statorită pentru începere să fiă preșenți.

Dela Presidiul reuniunii invetătoresc gr. cat. „Mariana“.

Nășudă, 27 Faur 1891.

Din însărcinarea președintelui.

Ioan Iarda, Clementu Grivase,
v.-președinte. secretar.

Societatea geografică română

sub Augusta Presidentă a Majestății Sale Regelui și a Alteței Sale Regale Prințului Ferdinand.

Convocare.

Conform art. 13 din statutele Societății subsemnății în numele Comitetului au onore a convoca pe toți domni societari, a se întruni în adunare generală obligătoare la 3/15, 4/16 și 5/17 Martie 7891, la 8 1/2 ore sera în sala de ședințe a Senatului.

Ședințele vor fi presedate de Maj. Sa Regele.

Programa lucrărilor:

În ziua de 3/15 Martie, 8 1/2 ore sera: 1) Darea de sēmă anuală a d-lui Secretar Generalu George I. Lahovary. 2) D-lu Ionescu-Gionu: Schițe geografice din secolul al XVII. 3) D-lu Năcianu: Importanța geografică în țera noastră. 4) D-lu George I. Lahovary: Oltul.

În ziua de 4/16 Martie, 8 1/2 ore sera: 1) Raportul Comisiunii asupra premiilor: „Generalu G. Manu“, „Grigore Cozadim“, „Dr. C. Hepites“ și „Ioan Fétu.“ 2) D-lu Drăghiceanu M.: Isvōrele de păcură. 3) D-lu Buzoianu G.: Determinismul în geografie. 4) D-lu Botea C.: Despre captarea apelor minerale.

În ziua de 5/17 Martie 8 1/2 ore sera:

1) D-lu Brăescu A.: Basarabii în Putna. 2) D-lu Dr. Constantinescu B.: Studiul geografic la noi. 3) D-lu Demetrescu I. (Ploesti): Despre phyloxera. 4) Presentarea socotelor pe anu 1890 și votarea bug-tului pe 1891. 5) Reinoirea Biroului și a comitetului.

Bucuresci, în Februarie, 1891.

Vice-pr șed.: Generalu G. Manu.
Secret.-Gen.: George I. Lahovary.

NB. Tribunalele și logile din sala Senatului sunt la dispoziția publicului, care ar dori să asiste la aceste conferențe.

Teatru german în Brașov.

„Ein Regimentsarzt“ piesă în 4 acte de Carolu Morré, care s'a jucat Sâmbătă sera a satisfăcut pe deplin publicul. Titlu a acestei piese nu prea promite mult, dăr sujetul ei este cu atăt mai reușit. Eroul piesei este un caracter, ca și care nu întâlnim nici în sensaționala piesă „die Ehre“ de Suderman — D lu Diffenbacher ca Dr. Teodor Trost a jucat mai bine ca totdeuna, mișcările lui au fost mai elegante și mai nesilite. D-ra O'Linch a jucat asemenea cu mult efect, cu deosebire îi reușesc acele momente, cari esprimă un grad mare de indignațiune. Fōrte bine au reprezentat d-lu Bernhard Seeling și D-ra Austerlitz pe bătrânii țerani. Multu umor și viață îi dă acestei piese rolul servitorului W-lke pe care d lu Theodoru Mannel l'a jucat cum nu se putea mai bine. Tōte scenele au fost interesante și amuzante. Sperându că această piesă se va mai reprezenta și a doua oră o recomandăm călduros publicului.

DIVERSE.

O revoluți în mod. Toaletele luscose ale dōmnelor de care se plâng în special bărbatii, au început să fiă combătute de însăși femeile. La Londra s'a format chiar un comitet sub presiunea d-nei vicomtesă Harberton cu scopul de a introduce între femei o modă mai practică, mai igienică și mai puțin costisitoare ca modele de până acum. Cu alte cuvinte, comitetul acesta este un comitet, care începe revoluți în contra modei. Dōmnele din comitet și cele cari au aderat la această revoluți, atacă prin diare, broșuri și chiar prin afișe și placarde moda actuală, pe care o găsesc nepractică, neigienică și prea scumpă; cu alte cuvinte ruinătoare de sănătate și bani. D-na Harberton luptă cu deosebire pentru a scăpa pe femei de rochiă, această haină grea și totuși neținătoare de căldură, și mai pe sus de tōte, adunătoare de praf și de noroiu. Nu cu mai puțină înverșunare luptă aceste dōmne în contra corsetului, asupra căruia de altmintrelea doctorii și-au dat verdictul de multă. Comitetul menționat voesc a introduce în locul rochiilor pantalon, ceva mai larg ca ai bărbatilor. Pentru conducerea campaniei, comitetul a fundat și un diaru intitulat „Rational Dress Society“, care acum de curând a atacat și pe acele foi de modă, cari numai pentru a face ca croitorii să capete bani, inventă pe fiă-care di câte ceva în modă. Dilele acestea a apărut și o broșură, adresată bărbatilor însurați, cărora li-se arată că decă s'ar sprijini revoluți, de câte cheltueli ar puté dispensa. Astfel decă s'ar purta pantalon, n'ar fi în fiă-care anu schimbare de modă în rochi, deorece pantalonii nu suferă atăta schimbare. Apoi cât timp s'ar economisi, când moda ar fi mai simplă, și mai pe sus de tōte lumea bună ar scăpa de unu lucru; să imiteze în modă totdeuna pe vr'o artistă din teatru, care-și ese pe scenă cu cine scie ce costum caprițios, făcut în profitul modistelor.

[Familia.]

Proprietar:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interinal:
Gregoriu Malor.

PUBLICAȚIUNE.

Constatându-se la un câine prinst în Brașov în 24 a unei curente, care a mușcat câini, medicalminte turbarea, se dispune pe baza opiniei comisiei medicale în sensul § lui 188 ordinațiunii de executare al art. de lege VII din 1888, ca toți câinii aflați pe teritoriul orașenesc să se țină în decursul de 40 de zile legați sau provăduți cu botniță, carea împiedică mușcarea, să se poarte legați de fringhiă. Câinii umblători liberți pe stradă se vor prinde îndată de călău și se vor uide. Contravențiunile acestei publicațiuni se pedepsesc, în sensul §. 103 al art. de lege XL din 1879, cu o pedepsă până la 100 fl. v. a. In sensul § ului 102 al art. de lege XL din 1879 se provocă mai departe fiecare, ca asupra acelor câini și animale de casă, cari dau semne de turbare, și la cari se observă simptome din cari se poate conchide turbarea,—să facă imediat arătare subscrisului căpitănat, pedepsindu-se la casă contrarul întrelăsarea acestor arătări conformu legii.

Brașov, 25 Februarie 1891.

Căpitănatul orașenesc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciureu.

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni 3 fl. — Pe șese luni 6 fl. — Pe un an 12 fl. —

Pentru România și străinătate: Pe trei luni 10 fr. Pe șese luni 20 fr. Pe un an 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria: Pe an 2 fl. — Pe șese luni 1 fl. — Pe trei luni 50 cr.

Pentru România și străinătate: Pe an 8 franci. Pe șese luni 4 franci. Pe trei luni 2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Table with financial data, including items like 'Cursul', '2 Martie', and various monetary values.

Table with financial data, including items like 'Cursul', '28 Februarie', and various monetary values.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with columns for routes (e.g., Budapesta-Fredalău, Arad-Teluş) and train times.